AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY

Popis stavu krajinného prvku solitérní dřevina se zajištěnou péčí

Solitérní dřevinou se rozumí izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m^2 vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za solitérní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice. Součástí solitérní dřeviny může být kamenný snos, kamenná zídka nebo drobná sakrální stavba.

V případě solitérní dřeviny založené po 1. lednu 2025 s evidovaným údajem o roku založení může být průmět koruny menší než 8 m^2, přičemž v evidenci krajinných prvků je jeho plocha evidována o výměře 8 m^2. Odumírající solitérní dřevinu lze doplnit výsadbou nové sazenice podle § 24d odst. 2 písm. e) nařízení vlády upravujícího podmínky poskytování přímých plateb.

Stav krajinného prvku se zajištěnou péčí:

Solitérní dřeviny jsou osaměle stojící stromy, případně keře, mohou mít nízký podrost. Historicky stávaly na hranicích pozemků, na horizontu jako orientační body. Bývají vzrůstné díky možnosti růstu bez omezení, některé jsou vyhlášeny za památné či významné stromy dle Zákona č. 114/1992 o ochraně přírody a krajiny. Význam solitérních dřevin je kulturně historický, estetický, zároveň jsou důležité pro biodiverzitu a mikroklima. Při absenci péče zarůstají náletovými, často invazními dřevinami, stromy trpí absencí výchovných a udržovacích řezů, jejich koruny mohou vykazovat růstové defekty, poškození, sníženou vitalitu – prosychání. Důsledkem je jejich nežádoucí zastínění, prostorové potlačení, omezený rozvoj korun, absence kvalitního bylinného patra (podrostu). Některé solitéry mohou být ve stádiu rozpadu – stárnoucí odumírající jedinci, bez náhrady mladé perspektivní dřeviny, která by zajistila kontinuitu krajinného prvku.

Cílem posilující péče je především podpora prostorové a funkční stabilizace solitérních dřevin v zemědělské krajině a zajištění jejich dlouhodobé perspektivy

Solitérní dřevina je uvolněná od nevhodných náletových dřevin, které ji prostorově omezují. Je zbavena nežádoucích invazních druhů dřevin a bylin. Ořezané dřevo je odstraněno mimo krajinný prvek. Je provedena prevence zmlazování invazních druhů dřevin: u druhů dřevin se značnou výmladnou schopností, jako je např. trnovník akát, pajasan žláznatý nebo javor jasanolistý, jsou tyto dřeviny odstraněny výřezem v období vegetace, s okamžitým zátěrem čerstvých pařízků totálním herbicidem, případně chemickým postřikem na list.

Solitéry jsou ošetřeny citlivě provedeným řezem, zejména pak v případě příliš zahuštěné koruny, nevhodně rostlé, prosychající, dále pak pokud se v koruně vyskytují poškozené a polámané větve, větvě značně vychýlené mimo těžiště koruny apod. Ovocné stromy jsou ošetřeny pěstebním řezem. Při řezu není nutné odstraňovat veškeré suché větve, z hlediska podpory biodiverzity je žádoucí na stromech ponechat stabilní suché pahýly a zlomy, respektovat také přítomnost dutin a polodutin (doupné stromy).

Usychající solitér je doplněn výsadbou vhodného druhu dřevin. Nová výsadba je provedena citlivě vůči starému solitéru, je zajištěna funkční mechanická ochrana a zavlažování v prvních dvou až třech letech po výsadbě.

Travnaté části kolem solitéru je sečeny min. jednou, lépe dvakrát i třikrát během vegetační sezóny (podle množství travní biomasy), posečená hmota je vyhrabaná a zlikvidovaná mimo krajinný prvek. Sečení je provedeno lehkou mechanizací nebo křovinořezem. Báze kmene stromu není sečením poškozena.

Pro uvedené činnosti jsou vytvořené Standardy péče o přírodu a krajinu AOPK ČR s popisem osvědčených metod, s názornými obrázky a s uvedením základních bezpečnostních předpisů Platné standardy - AOPK ČR (aopk.gov.cz).

A 02 001 Výsadba stromů

A 02 002 Řez stromů

A 02 003 Výsadba a řez keřů

A 02 003 Funkční výsadby ovocných dřevin v zemědělské krajině

A 02 005 Péče o funkční výsadby ovocných dřevin

D 02 007 Likvidace vybraných invazních druhů rostlin (vč. následné péče o lokality)

E 02 005 Péče o stromy jako biotop vzácných druhů organismů

Zpracovala: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2025